

EESTI LAULJATE LIIDU
MÜSİKALEHT

Leedu rahvuslise ooperi esimene tenor

KIPRAS PETRAUSKAS

Esines külalisena „Estoonia“ ooperis.

Kuidas tõsta laulupidude ja -päevade kunstilist külge.

Anton Kasemets.

(Lõpp.)

Kirjeldatud eelproovid annavad soovitavat kasu ainult siis, kui nad sünnivad kindla korra järele, kui neis valitseb kõva distsipliin ja kui neist võtavad osa kõik koorid täies koosseisus. Sellepärast tuleb ka siin senine hoolimatus ja ükskõiksus kava-kindlusega välja juurida ja selle asemel maksma panna sama-sugune kindel kord ning kõva sisemine distsipliin, kui see on valitsemas igas korralikus kooris. Suurimaks paheks sellel alal on seni olnud just see, et eelproovidele pole pea kunagi ilmunud kõik teatud ringkonda kuuluvad koorid, ja ka ilmunud kooridest pole kõik olnud täiel arvul esitatud. Puudumise põhjuseid on olnud väga mitmesuguseid, millest lihtne hoolimatus, ükskõiksus ja kohusetundmatus pole sageli seisnud mitte just viimasel kohal. Olulise maks eelproovidest puudumise põhjuseks on meil teada olevatel juhtudel olnud kõige sagedamini see asjaolu, et eelproovide aeg on kooridele liig hilja teatavaks saanud, mis-pärast need pole teadnud endile selleks päeva reserveerida, vaid on varem sidunud endid eelproovi päevaks muude kohustustega, näiteks esinemisega seltsi peol jne., millest pole võimalik olnud ilma suuremate kahjudeta vabaneda.

Nende analoogiliste juhtumiste ning isesuguste teiste puudu-mise põhjuste kõrvaldamiseks tuleks laulupeo, resp.-päeva korraldajatel, õigem muusikatoimkonnal ühes üldjuhiga varakult välja töötada täielik eelproovide kava nende algusest kuni laulupeoni ja selle põhjal igale koorile juba aeg-sasti teatavaks teha, kuhu ja millal tuleb tal eelproovidele ilmuda. Sarnasel puhul on igal kooril ja lauljal juba varakult ette teada, missuguse päeva peab ta täielikult reserveerima eel-proovile ja enese vaba hoidma igasugustest teistest kohustus-dest. On laulupeo, resp.-päeva korraldajate poolt sarnane kord läbiviidud, siis on neil võimalus ja õigus ka nõuda, et kõik koo-rid ilmuks korralikult eelproovidele. Pole kahtlust, et sarnaste tingimuste juures seda kõik asja tähtsust õieti hindajad koorid heal meel teevad, sest avaneb ju neile hea võimalus eelproovil mõndagi õppida ja omi võimisi nii mõneski üksikasjas täien-dada. Peaks aga mõni koor siiski ilma mõjuvate põhjusteta eelproovist puuduma, siis on selge, et siin on tegemist kooriga, kelle kunstilised huvid pole kuigi suured. Niisugusele koorile tuleks saata ühest proovist puudumise puhul hoiatus ja kahest

proovist puudumise puhul ta laulupeost, resp.-päevast osavõtivate kooride hulgast hoopis välja jätta, — viimane otsus muuta alles siis, kui koor tegelikult tõestab, et ta on korralikult ettevalmistatud. Sest peetagu ikka meeles, et ennem olgu laulupeo, resp.-päeva üldkoor vähemaarvuline, kuid hästi ettevalmistatud, kui suur, aga nõrk.

Sarnased korraldused võivad tunduda ehk alguses liig karmidena, kuid seda võivad need olla ainult niisugustele kooridele, kus arusaamine kindla distsipliini ja korra vajadusest koori elus üldse ja eriti veel sarnase suureulatuslise ettevõtte juures, kui seda on laulupidu, resp.-päev, üldse nõrk. Iga tõsine ja hästi distsiplineeritud koor saab aga omaenese kogemuste põhjal aru, et see teisiti olla ei saa ega võigi ja võtab neid korraldusi täitsa loomulikkudena ning alistub neile nurisemata.

Peetakse neist hädavajalikkudest korraldustest igal pool kindlasti kinni, siis hakkavad aja jooksul ka need koorid, kes seni valitsenud arusaamise järele on harjunud laulupeo, resp.-päeva muusikalise ettevalmistuse peale vaatama kergelt, seda rüüdselt peale tõsiselt võtma ja kohanevad pikapeale selle arusaamisega, et iga üksik koor peab minema laulupeole samuti hoolsasti ettevalmistatult, kui oma üksikesinemisele. See viiks meid jällegi suure sammu edasi.

Nagu öeldust kerge järeldada, on laulupeo, resp.-päeva muusikalise ettevalmistuse juhtimise kui ka peo enese kunstilise külje läbiviimise juures väga tähtis kooride üldjuhataja küsimuse otstarbekohane lahendamine. Võib öelda, et see on üks kõige õrnemaist ja ühtlasi kõige raskemaist küsimusist, mis laulupeo, resp.-päeva korraldajail tuleb otsustada. Sellepärast pole üleliigne ka selle juures pisut peatada.

Igaüks, kes vähegi tuttav koorilauluga, teab, et iga laulukoori hingeks on tema juhataja. Vene vanasõna — „каков поп, таков и приход“ *) — maksab siin enam kui kusagil mujal: missugune on koorijuhataja, niisugune on ka koor. Nõrk juhataja ei suuda kõigeparemast häälematerjalist head koori luua, kuna hea juhataja võib süstemaatliku ja asjatundliku tööga viia isegi kehva lauljate pere heale tasapinnale. Ja ühesuguse häälematerjali ning töötamistingimuste juures ei suuda nõrk juhataja aastatega saavutada neid tagajärgi, milleteni jõuab hea juhataja lühikese ajaga. Seda võime näha laulukooride juures iga päev.

*) Missugune on papp, niisugune on ka kogudus.

On üksiku koori juures juhataja isik nii tähtis, — kui palju enam on ta seda laulupeo või -päeva ühendatud kooride juures, kus on tegemist väga mitmesuguse võimega ja ettevalmistusega lauljaskonnaga. Üksiku koori juures on juhatajal võimalus kuid ja isegi aastaid kooriga kokku kasvada, — laulupeol, resp.-päeval peab ta seda suutma teostada kolme-nelja prooviga, — peab suutma alistada oma taktikepile, juhatamise iseäraldustele, soovidele ja nõuetele sajad ja tuhanded lauljad, kes harjunud ainult oma juhataja võtetega ja sageli väga väikeste nõudmistega. Veel enam: ta peab oskama lühidalt aga mõjuvalt ja piltlikult selgitada nende muusikaliste üksikasjade tähtsust ja tegeliku teostamise võtteid, mis hea laulu jaoks tähtsad ja millest meil oli eespool jutt. Seal juures peab ta, loomulikult, olema ise põhjalikult musikaalne ja rafineeritud maitsega. Sõnaga — laulupeo, resp.-päeva üldjuht peab olema mees, kes mitte üksi ei juhata hästi, vaid kes samuti hästi ka õpetab, — ta peab olema lauljatele täielik muusikaline autoriteet, kelle iga sõna ja märkus on veendavaks käsuks, kelle taktilöök on ühendavaks ja kaasakiskuvaks jõuks, kes ei ole koori ees lihtsaks taktilööjaks, vaid tõsiseks muusikaliseks juhiks selle sõna parimas mõttes.

Ainult niisugune üldjuht oskab ja suudab anda väheste eelproovide jooksul mõjuvat õpetust ja juhatust väga mitmesuguste võimistega ja teadmistega lauljatele, kooridele ja juhatajatele, — suudab lühikese ajaga sulatada sajad ja tuhanded lauljad üheks ühiseks kooriks ja viia laulupeo, resp.-päeva muusikalise osa kunstikõrgele tasapinnale, s. o. teostada neid ülesandeid, mis on täita laulupeo eelproovidele ja saavutada neid kunstilisi tagajärgi, mida peavad andma nüüdisaja laulupeod ja -päevad.

Nüüd jõuaksime siis selle väga tähtsa ja raske küsimuse eneseni: keda tuleks kutsuda laulupeo, resp.-päeva ühendatud kooride juhatajaks?

Sellele küsimusele võiks vastata lühidalt nii, et üldjuhiks tuleb kutsuda niisugune koorijuht, kes oma möödunud tegevusega on suutnud näidata, et ta omab üldjuhile tarvilikud omadused ja vastab ülalkirjeldatud nõuetele. Sarnaseid juhatajaid pole meil küll palju, kuid neid leidub siiski, ja mitte üksi linnades, vaid ka mitmel pool maal.

Üldjuhi valimisel tuleb veel seda tähele panna, et praktilise otsustarbekohasuse mõttes on alati parem üldjuhiks valida kohalpealne jõud, kui niisugune seal leidub, sest kohalikul inimesel on hoopis kergem eelproovisid ja instrueerimisi korraldada ja

läbi viia, kui juhatajal, kes peab selleks iga kord kaugelt kohale sõitma. Eriti tähtis on see kihelkonna laulupäevadel, kus kohalik inimene võib korraldada sagedasi eelproovisid kas või üksikutele kooridele eraldi, kuna väljast kutsutud juhataja kohalesõitmine on märksa raskem ja ka kulukam. Ei ole kohapeal niisugust koorijuhti, kes tõesti suudaks laulupäeva eelproovidel kooridele uusi teadmisi juurde anda ja kel oleks tarviline autoriteet lauljate ees, siis tuleb, muidugi, vastavate omadustega üldjuht väljaspoolt kutsuda.

Mis öeldud kihelkonna laulupäevade kohta, maksab samal määral ka maakonna laulupidude kohta: ka siin ei ole alati tarvis üldjuhti väljaspoolt kutsuda, vaid eelproovide, instrueerimiste ja kontrolli edukamaks läbiviimiseks tuleb ka siin eelistada kohalikku jõudu, kes oma maakonda hästi tunneb ja kooridele kergesti ligi pääseb, — seda muidugi ainult siis, kui kohaliste koorijuhtide seas leidub mees, kes maakonnas täieliku muusikalise autoriteedina üldiselt tunnustatud ja üldjuhi nõuetele täiesti vastab. Vastasel korral tuleb tingimata vastav jõud väljaspoolt kutsuda.

Üleriikliste laulupidude üldjuhtide küsimus on enesest selge: siin tulevad, loomulikult ainult kõige paremad jõud ametisse panna.

Igal juhtumisel, nihästi laulupidudel kui ka laulupäevadel tuleb üldjuhi valimisel viimasele kindlaks tingimuseks teha, et ta võtaks oma peale peo muusikalise ettevalmistuse juhtimise, eelproovide ja instrueerimiste läbiviimise, muusikalise kontrolli teostamise ja, loomulikult, ka täieliku vastutuse laulupeo, resp. päeva kunstiliste tulemuste eest. Nende tingimuste juures on ka üldjuhiks kutsutaval isikul selgesti teada, mis temalt nõutakse, ja selle tõttu ka võimalus otsustada, kas ta suudab neid nõudeid teostada ja missuguste tingimuste juures ta seda loodab suuta.

Teisest küljest peaks igale üldjuhiks kutsutavale selge olema, et vastutus laulupeo, resp. päeva muusikalise külje ja selle kunstiliste tulemuste eest langeb ainuüksi kooride üldjuhi peale; nii kui see teisiti olla ei võigi, ja sellepärast peaks ta üldjuhi kohused oma peale võtma ainult siis, kui kutsujate poolt tagatakse talle niisugused töötingimused, mis võimaldavad talle sarnase suure vastutuse enese peale võtmist, s. o. kui laulude õppimiseks on olemas küllaldaselt aega, eelproovide ja instrueerimiste korraldamiseks tarviliselt võimalusi ja kindla muusikalise kontrolli teostamiseks täielikud volitused ning õigused. Nende tingimuste

puudumisel ei tohiks meie arusaamisel ükski tõsise muusikalise instinktiga ja enese vastu nõudlik koorijuhataja üldjuhi kohale asuda.

Seniste laulupidude ja -päevade nõrkade muusikaliste tulemuste üheks tähtsaimaks ja suurimaks põhjuseks on olnud just see, et nende üldjuhid on olnud liig vähenõudlikud iseeneste ja selle tagajärjel ka peo kunstiliste tulemuste vastu, nii kui sellest juba eespool räägitud. Sellaselt pole patustanud üksnes vähemad koorijuhid, vaid ka ülemaalse tutvusega mehed, kellest cleks tohtinud loota palju enam kunstilist eneseärvustust. Edaspidi ei tohiks aga sarnased asjad enam korduda, sest kui üldjuht pole iseenese vastu küllalt nõudlik, siis ei ole ta seda kooride vastu ammugi, ja niisugune üldjuht ei suuda ei kooridele eelproovidel midagi anda, ei ka peo enese kunstilist külge kuigi kõrgele viia.

Need oleks peajontes need elementaarseimad nõudmised, mis tuleks silmaspidada ja kõrvalkaldumata täita kõigil, kes tahavad korraldada laulupidu või -päeva, ja seda nii läbi viia, et see ei kujuneks tavaliseks rahvapeoks või „laululaadaks“, vaid et see tõuseks meie laulukultuuri võimsaimaks väljendajaks ja mõjuvaimaks edendajaks. Täidetakse neid nõudeid niihästi peo tehniliste korraldajate kui ka muusikalise külje teostajate — lauljate, koorijuhtide ja üldjuhi — poolt teadliku kindlusega, siis pole kahtlust, et meie senised laulupidud ja laulupäevad tõusevad varsti tõsisteks laulukultuuripühadeks.

Aino Tamm'e 35-aastase muusikalise tegevuse puhul.

Juhan Aavik.

(Lõpp.)

Olles 3½ aastat ära olnud, tuli Aino Tamm 1902. a. sügisel küpse ja väljamaa suuremate muusikatsentrumite arvustuse poolt kõrgelt tunnustatud laulukunstnikuna kodumaaale, kontserteeris Peterburis, Moskvast, Krimmis ja kõigis kodumaa linnades. On isiklikult meeles Peterburi kontsert Kreditseltsi saalis, kui mina noore konservatoristina sattusin Artur Vulfius'ele, kes kaasa mängis, lehepööraks; kukkusin omast häklistest rakendusest ettevalmistamata ameti peale nõnda ärevusesse, et kontserdi algupoolel midagi ei kuulunud, alles lõpuupoole töibus, võisin nautida ja pean tunnistama, et sellest väga ilusad muusikalised mälestused järele jäid — eriti meeles on Hans

Schmidt'i seatud „Karjase laul“, mis minusse jättis too kord üleva mulje.

Meie juubilar viis oma kunsti Pariisi, Londoni, Peterburi ja teiste muusika tsentrumite peenematest kontsertsaalidest, toredamatest salongidest kodumaa kaugematesse nurkadesse. Meie teame, ta on laulnud kodumaa linnades, alevites ja küla- des, ta on laulnud kirikutes, saalides, saalikestes ja ka niisugus- tes ruumides, mida ei saa ei nii ega teisiti nimetada. Ei olnud sagedasti võimalik neis ei laululava seada, ei klaverit kaas- mängimiseks muretseda. Meie võime ettekujutada, milliste raskustega siin pidi võitlema, meie võime elavalt ettekujutada, milliseid kompromisse siin kunst pidi tegema, alistudes oludele. Meie saame ka aru, millist ohvrit see kunstnikult nõuab, esineda sarnastes ebasoodsates oludes. Kuid nüüd saame meie aru ka sellest, m i k s p ä r a s t Aino Tamm sellaseid ohvreid nii sa- gedasti on vabatahtlikult kannud. Ta püüd on olnud r a h v a l e laulda, r a h v a laulik olla, kunstlaulu rahva juure tuua ja ta on t u l n u d rahva juure ning on toonud oma laulu rahvale — kõige laiematesse kihtidesse, kõige kaugematesse nurkadesse. Lapsepõlvest — oma karjapõlvest peale, kui ta teiste karjalas- tega vainul ja metsas oma hingehelinaid lõõritas kuni praeguse ajani, kui ta oma teeneterikast juubelit võib pühitseda, on ta oma suurt ülesannet, oma püha ülesannet täitnud suure püsi- vuse, suure südiduse, raugemata meelekindlusega täitnud ja see seletab kõik. Meie järeldame sellest, et meie juubilar pole mitte ainult tavaline kunstlaulja — selle sõna harilises mõttes, vaid ta on rahvusline kunstlaulja, kes pääle oma otsekohese kunsti on teinud rahvatööd, seda suurt rahvuslist tööd, mille üksikud osad ja osakesed kokkuliitudes on olnud selleks eelduseks ja jõuks, mille läbi võisime saavutada oma vabaduse ja iseseis- vuse.

Olgu meie rahva üldine tunnustus, südamlik tänu ja sügav kumardus meie lugupeetud juubilarile kõrgemaks tasuks ta elu- töö eest!

Jüri muusikaselts 60-aastane.

Kui J. V. Jannsen 1865. aastal asutas Tartus esimese registreeritud lau- luseltsi „Vanemuise“, ei organiseerinud ta üksnes Tartu lauljaskonda kind- laks, korrapäraseks seltsiks, vaid andis seega ühtlasi suure tõuke ka teistele organiseerimatult tegutsëvatele laulukooridele ja ärksamatele ini- mestele oma aatelise töö rajamiseks kindlale alusele. Ja peagi tekkisid „Vanemuise“ eeskuju õhutusel mitmel pool need laulu- ja mänguseltsid, millede ümber koondus terve meie tolleaegne rahvuskultuuriline töö. Mit- med neist esimestest teerajajatest on küll aastakümnete kestel elukeerises

surmaunne vaibunud, kuid mitmed sitkemad ja visamad on igasugustele vintsutustele ja tuulekeeristele vankumatult vastu seisnud ja oma kultuurilist tööd visalt edasi jatkanud meie ajani. Üks niisugustest on Jüri muusikaselts Tallinna lähedal, kes 14. skp. pühitses oma 60-aastase aatelse töö juubelit.

Jüri muusikaselts on asutatud 1866. aastal tollaegsete ärksamate meeste poolt, kes ka kohe seltsi juurde laulukoori ellu kutsusid. Koor asus aja- viimata tööle ja tegi seda nii suure hoolega, et võis veel samal aastal esineda iseseisva kontserdiga peale oma kodukoha ka Tallinnas. Siit peale edenes asi sihikindlalt, nii et koor võis esimese 25 aasta kestel peale paljude esinemiste kohapeal anda veel tervelt 14 iseseisvat kontserti Tallinnas. Kuivõrd heale järjele oli laul seltsis selle aja jooksul tõusnud, iseloomustab kõige selgemini see, et seltsi meeskoor omandas 1891. aastal Tartus korraldatud neljandal üldlaulupeol võidulaulmisel esimese auhinna.

1893. aastal alustas tegevust seltsi pasunakoos, alguses 14 mänguriis- taga, mis läksid maksma 326 rubla, s. o. peaaegu terve kapital, mis selts oli suutnud esimese 25 aasta jooksul peajaslikult koori kontsertide ülejää- kidest koguda. Ka pasunakoori mäng edenes jõudsasti, nii et koor sai kolme aasta pärast, s. o. 1896. a. Tallinnas korraldatud kuuendal üldlaulupeol võidumängimisel esimese auhinna.

Peale nimetatud laulupidude on seltsi laulukoor osa võtnud kõigist üld- laulupidudest, alates kolmandast ja pasunakoos — alates viiendast.

Kui selts püüdis kuni möödunud aastasaja lõpuni peajaslikult ainult oma otsekohese tegevusega — laulu ja muusika edendamiseks —, siis laiendas ta seda aastasaja vahetusega tuntuvalt, võttes oma otsekoheseks ülesandeks juhtida rahva vaimlist arenemist igakülgset. Selleks on selts korraldanud pika rea heasisulisi rahvapidusid ja perekonnaõhtuid ning asu- tanud raamatukogu, mille elav tarvitamine aastate jooksul on head vilja kannud.

Kuna kohaste ruumide puudumine takistas seltsi tegevuse arenemist, tekkis juba ammu mõte ehitada seltsile ajakohane rahvamaja. 1916. a. asu- tati selleks eriline ehituskapital, mida püüti kõigest hingest suurendada. Pikale veninud sõda ja rahaväärtuse langemine ei lasknud aga nii pea ehi- tuse teostamisele asuda. Et asjaga siiski edasi saada, astus selts teiste kohalikkude organisatsioonidega läbirääkimisse, et ühisel jõul rahvamaja ehitamisele asuda. Need läbirääkimised andsid peagi tagajärgi, nii et 1922. a. võidi ehitusega algust teha. Ja sügiseks oli uus kulturihoone valmis — korralikkude ruumidega iga organisatsiooni jaoks ning avara saaliga, milles ruumi 500 inimesele. Uue kodu hävitas aga varsti tulekahju, nii et seltsil tuleb praegu jällegi olla ilma kindla peavarjuta. Kuid vaatamata sellele jätkatakse tööd endises suunas ja vaimus. Praegu on seltsi laulukooris 40 lauljat ja pasunakooris 33 mängijat. Selts on Eesti Lauljate Liidu liige 1923. a. peale.

14. skp. möödunud juubeli puhul seltsi 60-aastase tegevuse peale pikku tagasi heites võime rõõmuga konstateerida, et see südame soojus ning töö energia, mis paljud aatelsed seltskonnategelased on nende pikkade aastate jooksul seltsi tegevuse juhtimisele ja arendamisele ohverdanud, pole asjata kulutatud, vaid see on aidanud muudu nii kehva Jüri kihelkonda tühtavalt lähemale viia inimkonna üldise kultuuri varaaitadele. Olgu sellepärast seltsi juubeli puhul fervitatud kõik need, kelle väsimata energia ja aateline hing on kuidagi kaasaaitav olnud selle töö tegemisel.

Uhegi seltsi raamatukogust ei tohi puududa „Muusikaleht“.

Kontsertide ülevaade.

Tallinna.

Tallinna muusikaelu viimase kahe nädala sündmustest väärrib kõigepealt tähelepanu Leedu rahvusooperi esimese tenori

Kipras Petrauskase esinemine

„Estonia“ teatris, nimelt 15. skp. Cavaradossina Puccini ooperis „Toska“ ja 17. skp. Hermanina Tšaikovsky ooperis „Padaemand“.

Kipras Petrauskas, praeguse Leedu ooperi asutaja ja kandvaim muusikaline jõud, oli enne sõda Peterburis Maria ooperi solistik, kus ta esines Kiprian Piotrovski nime all, ja oli oma ilusakõlalise lüürilise tenori ning hea mängu poolest suuresti armastatud. Oma kodumaa muusikaelu, eriti ooperi-teatri loomisel ja arendamisel on Petrauskasel suured teened ja nende pärast hinnatakse teda seal väga, mida tõendab muu seas see suurejooneline pidulikkus, millega 3. skp. pühitseti Kaunases tema 20-aastase lavategevuse juubelit. Nimelt võtsid nimetatud juubelipidustuste korraldamisest osa tervelt 35 leedu organisatsiooni, kes peale muu asutasid juubilaril nimelise stipendiumi fondi lauluõppijate toetamiseks, annetasid juubilarile rohkesti kingitusi jne. Peale selle anti sel puhul välja rohkete piltidega kaunistatud monograafia Petrauskase muusikalise tegevuse üle.

Hra Petrauskase kahest esinemisest „Estonias“ oli eriti esinemine „Toskas“ pealinnaelastele kauniks muusikaliseks elamuseks. Siin võlus külaline kuulajaid algusest lõpuni oma paenduva bel canto'ga, muusikaliselt läbimõeldud ja viimistletud ettekandega ning temperamentlase mänguga ja sai täiesti ärateenitult väga suure menu osaliseks. Menu kõrgustipuks oli, muidugi, kuulus lahkumisaaria „Oh magus suudlus“ (viimases vaatuses), mille kunstnik kandis ette suure dramaatilise ekspressiooniga ja kütkestava soojusega, kutsudes välja tormilised kiiduavaldused, mis ei vaikinud enne kui aaria korrali.

Hra Petrauskase hea mäng ja hiilgav laul sugereerisid; nähtavasti, ka nimlosa etendajat pr. H. Einert, kes andis seekord parema Toska kuju, kui kunagi varem. Ka teised osalised samuti üldine ansaambl olid kõigiti rahuldavad.

Segavalt mõjus ainult liig vali orkestri kaasmäng, mis kohati tuntavalt tuscheeris külalise häält, eriti kohtadel, kus viimane jõudis oma dünaamiliste varjundite skaalas pianosse. Selle põhjuseks oli, nähtavasti, asjaolu, et külaline esines ilma orkestriprovovita, mispärast ooperi dirigendil hra Kullil polnud võimalust tutvuneda külalise rikkaliku nüanseerimisega ja sellele vastavalt nivilleerida orkestri kõlategevust. Meie ooperis tarvitatakse aga tavaliselt väga vähe dünaamikat, mispärast orkester pole sellega kuigi paenduvalt harjunud.

Kui hra Petrauskase Cavaradoss oli ebatavaliseks elamuseks meie ooperipublikule, siis ei või seda samal määral öelda tema Hermani kohta Tšaikovsky „Padaemandas“. Siin oli külaline millegi pärast algusest peale häälele surdiini peale pannud ja jäi sellaselt tagasihoidlikuks pea terve ooperi kestel. Tundus, just kui oleks ta tahtnud seega kunstlikult säävutada seda dramaatilist nooti, mis sellest osast punase joonena läbi käib, kuid mis tema lüürilises hääles loomulikult puudub. See ülelligne tagasihoidlikkus riisus ettekandelt paiguti nõuetava tunnete ekspressiooni ja rahutuse närvilikkuse, mis selle ooperi rohketele recitatiividesse toob tarvilist dramatismi. Kohati vabastas ta aga oma hääle sellest surdiinist, näiteks viimases hiilgavas aarias „Täna ma ja homme sa“, ja oli siis ka vokaalselt sama veetlev, kui oma efektses mänguski.

Teistest osalistest kirjutasime juba esietenduse puhul lähemalt.

Seekord võis märgata mõne osalise (Viitol, Arder) juures tuntavat närvlikkust mängus, kuna vokaalselt olid nad endiselt kindlad. Eriti tahaks siiski veel nimetada prl. Romanovi sümpaatlikku esinemist guvernante väikses osas, mille ta esitas väga karakterlikult. Kord varem laulis see noor lauljanna Siibelit ja näitas seal, et tal on head andmed heaks lavajouks tõusta; nüüdne guvernante lubab seda veel ilmsemalt loota.

Koor oli kujunenud muusikaliselt tuntavalt täpsemaks ja andis seekord ka lõpukooris õige kauni piano. Ainult liikumises on ta meil paiguti väga puine (guvernante noomimise stseen!) ja „tehtud“ (mankade jalutamine!). Koori liikumist ja liigutusi vaadates ei tundu need pea kunagi loomulikkudena, vaid neist jääb ikka mulje, et iga liigutus on tehtud reshii käsul ilma et tegija ise selle mõttest aru saaks või sellele kaasa elaks. Ka vahivad mitmed kooriliikmed liig avalikult, sageli isegi üle öla juhataja taktikepile, ilmutades seega oma muusikalise instinkti ja tundelikkuse nõrkust ja rikudes ettekande loomulikkuse tunnet.

Teiseks erakordseks sündmuseks kõneall oleval ajal oli

kuulsa lauljanna Nina Koschitz'i kontsert

22. skp. „Estonia“ kontsertsaalis.

Nina Koschitz oli omal ajal Moskva konservatooriumis kuulsa prof. Mazzetti õpilaseks laulu alal ja prof. Igumenovi õpilaseks klaverimängu alal —

Kuulus lauljanna

Nina Koschitz.

Kontserteeris „Estonias“ suure eduga.

omandades niiviisi põhjaliku kooli niihästi laulus kui ka klaverimängus. Oma suurepärase häälega ja harukordselt muusikalise ettekandega võitis ta peagi pärast konservatooriumi lõpetamist suure laulja kuulsuse, mida tõendab muuseas ka see, et sarnane suurus, kui seda on Vene heli-

looja Rachmaninov, konserteeris temaga ilmasõja eeli terve aasta ning pühendas talle, samuti kui Skriabingi, oma helitöid.

Aastate mõjul on Koschitzi hääl vast osakese oma endisest värskusest kaotanud, kuid vaatamata sellele, hõljub see ka praegu haruldase kergusega kõigis registrites. Kuid mis Koschitzi laulus kuulajaid eriti kütkestab ja suuresti nauditavaks teeb, on tema ettekande hurmav soojus ja haruldane musikaalsus. Eriti nauditavad olid sellepärast kontserdi rikkalikust ja väga mitmekesisest eeskavast lüürilised palad, kus kunstniku tundelikkus peases täiele mõjule. Sellastest oleks nimetada I. S. Bachi „Komm süsser Tod“, Schumanni „Vidmung“, siis, muidugi Skriabini ainsam romans „Pühendus“, mis pühendatud Koschitzile ja mida kunstnik pidi kordama, Glinka „COMITÉRIE“ ja Rachmaninovi romanssid. Kuid ka vähem lüürilised karakterasjad leidsid temperamentlist ja iseloomulikku kujundust, millest eriti ilmekas oli Ponce „Molodie populair mexicain“ ja rida lisapalasisid. Viimaseid tuli kunstnikule anda vaimustatud publiku tormilistel nõudmistel terve rida, millest ta mõned kandis ette ise enesele klaveril hästi kaasamängides. Muidu akkompaneeris talle väga peenetundeliselt läti pianist P. Schubert.

Meie oma kontsertidest saavad kõnealla tulla ainult kaks „Estonia“ sümfoonia-orkestri rahvakontserti, nimelt

27. ja 28. rahvakontserti.

sest teisi kontserte vahepeal pole olnud. Esimese eeskava koosnes suuremalt jaolt vanemate meistrite — Mozarti, Bachi, Haydni, Veeberi — töödest. Tähtsamaks numbriks eeskavas oli Schuberti lõpetamata sümfoonia h-moll, mis meil varemgi korduvalt ettekanud ja mis samuti kui teisedki, leidis J u h a n A a v i k u juhatusel võrdlemisi korrekti, kuid üldiselt pisut tuima ja meeleoluta ettekande. Erakondseks numbriks eeskavas oli hra Strobeli algupärane — sümfooniline pilt „Vanemuine“, — milles autor tavaliste abinõudega ja kohati naiivilt tunduva sentimentaalsusega on püüdnud luua helipilti hommikusest hämarusest, päikese tõusust, karjaste helidest, jahimeeste ilmumisest ja paljust muust, mis helitöö programmis nimetatud. Helitööd juhatas autor ise. Solistina esines sellel kontserdil Agathe aariaga Veeberi ooperist „Nõidkütt“ pr. N. K a n a r i k - P u u s e p p, kes tänava lõpetab Tallinna konservatooriumi, imponeerides oma tugeva ja kaunikesti arenenud häälega ning temperamentlise ettekanega.

28. rahvakontserdi eeskava esimese osa oli hra Aavik pühendanud Läti muusikale, peaasjalikult Latvija praegu elavate heliloojate senjoorile prof. Josep Vihtolile, kelle rikkalikust loominguist olid eeskavasse võetud draamaatilise avamängu op. 21, „Süit läti rahvaviisidest op. 29 ja sümfooniline poeem „Lihgo püha“ op. 4. J. Vihtoli looming on rikas vabalt voolavatest meloodiatest, mis on klassikalises vormis ja vaimus hea tehnikaga ja orkestritundmisega väljatöötatud meeleolurikasteks helipiltideks. Muusikaliselt huvitavaim ettekanuist oli „Dramaatiline avamäng“, milles kohati võis märgata Tschaikovsky mõju, kuna jälle „Lihgo püha“ on oma vahelduvate meeleoludega värvirikkaim. Peale Vihtoli oli veel eeskavas esitatud hiljuti surnud andekas läti helilooja P. Jurjan „Läti rahvatantsuga“.

Eeskava teine osa oli määratud R. Wagnerile. „Tannhäuseri“ avamäng, millega see osa algas, sundis vägisi tagasi mõtlema läti dirigendi Reiteri gastrollile, kus see avamäng viidi läbi tuntavalt detailsamalt ja peenemalt; eriti dünaamilistes tõusudes ja mõõnudes, millel Wagneri juures eriti suur tähtsus.

Solistina esines sellel kontserdil Elisabeti aariaga ooperist „Tannhäuser“ Soome lauljanna H. C h r i s t i a n s e n, kelle lihtne ja südamlük ettekanne leidis sooja vastuvõtu.

Vaatamata hra Aaviku optimistlike lootustele, mis ta avaldas veel käesoleva aasta algul ühes kohalikus ajalehes, kahaneb sümfoonia-kontsertide eeskujul viimasel ajal ka rahvakontsertide kuulajaskond, jättes iga kontserdiga ikka rohkem ja rohkem toole saalis tühjaks, mille tagajärjel võivad nimetatud kontserdid saada tulevikus hoopis küsitavateks. Selle kahjatsemisväärse nähtuse põhjuseid on praegu raske ära aimata, kuid oleks üpris kurb, kui selleks oleks rahva muusikaliste huvide langemine.

Tartu.

Aino Tamme juubelikontsert Tartus.

Tallinna eeskujul korraldasid ka Tartu muusikalised organisatsioonid meie vanema lauljanna Aino Tamme 35-aastase laulja tegevuse juubeli puhul „Vanemuises“ piduliku kontserdi, mis kujunes lugupeetud juubilarile suureviisiliseks auõhtuks. Juubelikontsert, mis leidis aset 22. skp., oli tõmmanud kokku rohkearvulise kuulajaskonna, kelle hulgas oli enamuses tundedelik noorus. Kontserdi eeskava, mille täitis juubilar üksinda, leidis kuulajate poolt südamliku vastuvõtu. Ettekannetele järgnesid tervitused „Vanemuise“ muusikaosakonna, eesti kirjanduse seltsi, Tartu konservatooriumi, kohalikkude lauluseltside ja -kooride, üliõpilasorganisatsioonide ja teiste poolt. Tervitustega olid kaasas austuse tähistena auaadressid, loorberipärjad ja lilled; lilled, lilled...

Narva.

Esimene ooperiettekanne Narvas.

Pühapäev, 21. skp. oli Narva muusikaelule omast kohast suurpäevaks: nimelt tuli sel päeval siinses teatris esimest korda lavastusele ooper. Selle harukordse ettekande oli valmistanud oma auõhtuks ühis-teatri muusikajuht Adolf Helder, kel on suured teened teatri muusikalise külje arendamisel. Esimeseks ooperiks oli valitud Verdi „Traviata“ ja selle ettevalmistamiseks palju tõsist tööd tehtud, nii et ettekandega võis kõigiti rahule jääda. Peale kohalikkude jõudude oli külalisena kaastegev hra Sällik Tallinnast. Teater oli täielikult väljamüüdud ja ettekanne, samuti ka suure vaeva nägija said elavate kiiduavalduste osalisteks.

Viljandi.

V. Blossfeldti õpilaste kontsert Viljandis.

Muusikalistes ringkondades laialt tuntud laulukunstnik Valter Blossfeldt korraldas 20. märtsil s. a. Viljandis Haridusseltsi saalis oma õpilaste kontserdi. Kavas olid: soolod, kvartettid, koor jne.

Solistid olid enamjagu kõik debütandid, ent selle peale vaatamata suutsid nad oma esinemisega publikumi kaasa kiskuda.

Meessolistidest parem oli hra Kumann, kes varemgi oma lauluga viljandlasi kütkestanud on.

Noortest lauljatest esines kõige paremini prl. Rose, kes kogu oma hingeda lauluse andudes vastavalt ka kuulajate peale mõjus.

Naiskoor kandis ette Edvard Elgar'i „Lumi“ ja peale selle veel „Ketraste koori“ Wagneri „Lendavast Hollandlasest“.

Solistid kul ka koor esinesid pillimuusika saatel, mis ettekannete mõju muidugi suurendas.

Lõpuks leidis lavastamist humooriline J. Pache ooper „Turupäev“, mis publikumi poolt sai tormilise kiiduavalduse osaliseks.

Kontserdist osavõtt oli äärmiselt elav. Ruumikas Haridusseltsi saal oli tungil täis. Ükski muusikaarmastaja ei võinud eemale jääda sellest muusikalisest naudingust, mida pakkus pime laulukunstnik oma õpilaste kaudu.

Valga.**A. Pappemehli kontsert Valgas.**

Tallinnas hästi tuntud viulikunstnik A. P a p p e m e h l i andis 13. skp. Valgas „Säde“ saalis viulikontserdi ja leidis sooja vastuvõttu. Klaveril mängis kaasa prl. E. U l m a n. Kuulajaid oli vähepoole ja neistki enamus koolinoorsugu.

Kodumaa.**Kroonika.****„Estoonia“ sümfoonia- ja rahvakontsertide lõpp?**

Publiku osavõtt „Estoonia“ orkestri sümfoonia- ja rahvakontsertidest on viimasel ajal regulaarselt vähenenud. Selle tagajärjel ähvardab „Estooniat“ tänavu suur puudujääk, mida raske katta. Et selle kurvastava nähtuse möödumist pole loota ka tuleval aastal, ei söanda „Estoonia“ juhatus tuleval aastal enam suurt orkestrit ametisse võtta, vaid tahab selle käesoleva hooaja lõpul likvideerida ja tulevaks aastaks ametisse jätta ainult väikese 27—28-mehelise teatri orkestri ooperite ja operettide ettekandmiseks. Kui see kavatsus tõesti teostatakse — mis praeguste väljavaadete juures näib olevat kõigiti tõenäollik, — siis jääb Tallinn tulevaseks, ja võib olla ka mitmeks järgmiseks aastaks ilma sümfoonia- ja rahvakontsertideta, mille arendamisele on kulutatud aastate kestel nii palju jõudu ja energiat. Pealinna muusikaelule oleks see suureks hoobiks.

Ülemaalse Eesti Noorsoo Ühenduse osakondadel kokku 35 laulukoori.

Ülemaaline Eesti Noorsoo Ühendus on suurimaks noorsoo-organisatsiooniks, mille osakonnad — arvult 72 — täidavad tiheda võrguna terve riigi. Peale üldkultuurilise töö harrastavad paljud osakonnad ka muusikat, eriti koorilaulu, milleks on ellukutsutud laulu- ja mängukoorid. Sarnaseid laulukoore on 35 osakonnal, neist 26 segakoorid 824 lauljaga, 2 meeskoori 27 lauljaga ja 6 naiskoori 92 lauljaga, peale selle mõned mängukoorid.

Tallinn jääb tänavu ilma suvemuusikata.

Eelmistel aastatel on Tallinnas korraldatud maksuta rahvakontserte, mis on olnud heaks meelelahutuseks neile paljudele pealinnalastele, kes on olnud sunnitud suvel linnas elama. Tänavu tuleb aga vist liinlälstel sellest meelelahutusest ilma jääda, sest linnavalitsusel puududa nimetatud kontsertide korraldamiseks krediitid ja eraorganisatsioonide poolt pole ka sellekohastest algatustest midagi kuulda.

„Boheem“ tuleb „Estoonias“ ettekandele.

„Estoonias“ on praegu ettevalmistamisel R. Leoncavallo ooper „Boheem“, mis tuleb ettekandele veel käesoleval hooajal.

„Estoonia“ ooperi lauljad pr. H. Einer ja hra B. Hansen kutse saanud esineda Leedu ja Läti ooperites.

„Estoonia“ ooperi lauljad pr. Helmi Einer ja hra Bernhard Hansen on saanud kutse esineda külalistena Leedu rahvuslises ooperis. Esinemine sünnib, arvatavasti, aprilli keskel. Tagasisõidul gästroleeriks kunstnikud ka Riias, Latvia rahvuslises ooperis, kust neil samasugune kutse olemas.

Lauljanna Koschitz tuleb veel kord Tallinna.

Ilmakuulus lauljanna Nina Koschitz, kes oma esimese esinemisega „Estonia“ kontsertsaalis 22. skp. võitis kuulajate südamed täiesti, tuleb aprilli keskel veel kord Tallinna ja annab siin, arvatavasti 15. aprillil, oma teise kontserdi. On loota, et ta sel puhul esineb ka „Estonia“ ooperis; nimelt „Padaemandas“ Liisa osas. Vahepeal kontserteerib kunstnik Kauranes, Schaulis ja Riias. Tallinnast sõidab ta Soome ning selle järele Lääne-Euroopasse tagasi.

Poola akadeemilised laulukoorid külastavad Eestit.

Poola saatkonnast saadud andmetel kavatsevad käesoleval aastal Eestit külastada kaks Poola akadeemilist laulukoori. Üks, nimelt Lembergi üliõpilaste meeskoor, keda juhatab Lembergi ooperi dirigent Lehtschinsky, kavatses sõitu alustada juuni lõpul, nii et ta jõuaks Eesti Tartumaa laulupeoks, s. o. 3. juuliks, ja teine, nimelt Krakovi üliõpilaste segakoor tahab tulla septembris, mil sügisene muusikahooaeg juba alanud. Mõlemi koori reisirad on kavatsetud kontsertturneedena, mis läheks läbi Leedu, Läti, Eesti, Soome, Rootsi, Norra, Daani jne. koju tagasi. Läänud aastal korraldasid nimetatud koorid samasugused kontsertturneed Balkani riikidesse, kus nad olid saanud väga suure edu osalisteks, mis tõendab nende kõrget kunstilist kvaliteeti. Kumbki kooridest on 35-liikmeline. Kooride vastuvõtmise Tartus ja Tallinnas võtavad, vist, oma peale meie üliõpilaste organisatsioonid, kelle poole, kuuldavasti, olla juba selles asjas pööratud.

Ameerika eestlased kavatsevad tulla 9. üldlaulupeole.

New-Yorgist saadud teadete järele teha õige paljud Põhja-Ameerikas asuvad eestlased juba nüüd kavatsusi sõita 1928. a. Tallinnas ärapeatavale 9. üldlaulupeole. Teated VIII. laulupeo hiilgavast kordaminekust olla neid nii rõõmustanud, et nad ei raatsivat kuidagi ilma jääda järgmise laulupeo valmistusest.

Kirjastamata helitööd omandatakse kultuurkapitali poolt.

Vabariigi valitsuse poolt kinnitatud helikunsti sihtkapitali jaanuari, veebruari ja märtsi kuude eelarves on ette nähtud „helitööde ostmiseks“ — 450.000 marka.

Kuna see raha, juhtumisel, kui teda kuni 1. aprillini s. a. ära ei tarvitata, läheb kultuurkapitali üldfondi tagasi, oleks soovitatav, et heliloojad esitaksid kuni 27. märtsini helikunsti sihtkapitali valitsusele (Tallinn, Müüri-vahe tän. nr. 12) sellekohased sooviavaldused ühes tingimustega, millistel helilooja nõus on oma tööd müüma.

Tööd võivad ka enamalt komponeeritud ja teataval määral tuttavad olla, kuid ainult need, mis seni trükkimata.

Väljamaa.

Läti rahvuslisel ooperil uus direktsioon.

Riia ajakirjandus tungis viimasel ajal väga visalt Läti rahvuslise ooperi direktsiooni kallale, tehes temale kibedaid etteheiteid oskamatus asjaajamises, millest olla tingitud teatri suured defitsiidid. Nende etteheidete tagajärjel muutus teatri senise direktsiooni seisukoht sedavõrd raskeks, et nad olid sunnitud lõpuks ametist lahkuma ja uutele meestele maad andma. Uueks peadirektoriks majanduslisel alal kutsuti tuntud läti kirjanik ja kirjastusäri omanik Gulbis ja muusikaliseks direktoriks tuntuim läti muusikaarvustaja ja ägedaim senisele direktsioonile pealekäija J. Sahliits, kes juba kord varem oli ooperi direktoriks. Kolmas direktor, kelle määrab

Riia linnavalitsus, on alles nimetatamata. Lahkunud direktsooni kuulusid tuntud läti muusikamehed Kalnins, Schuberts ja Reiters, kellest viimane jääb ooperi dirigendiks edasi. Olgu lõpuks tähendatud, et läti rahvusline ooper subsideeritakse täielikult riigi poolt (saab eelarve korras 18 miljoni rubla = 25 miljoni Emk.aastas) ja on seega täielik riigiteater.

Laulupeod ja laulupäevad eeloleval suvel.

Tartumaa laulupeol 11.000 tegelast.

Tartu maakonna laulupeole on seni ülesannud 9.570 segakoori lauljat, 550 meeskoori lauljat ja 880 pasunamängijat, seega kokku 11.000 tegelast. Kuigi oletada, et osa ülesannuist jääb ise peole ilmumata ja teine osa langeb välja nõrga ettevalmistuse pärast, võib siiski lõpulikult 7—8 tuhande tegelasega arvestada.

Paide muusikapäeva eelproovid alanud.

Eeltuleval suvel Paides korraldatava muusikapäeva ühendatud kooride juhataja Joosep Saar on juba algust teinud ringkonna eelproovidega, et muusikapäeva kunstilist külge põhjalikult ette valmistada. Esimene sellane eelproov Paide ümbruskonna kooridele oli pühap., 21. skp. Paides ühisgümnaasiumi saalis, millest võttis osa umbes 250 lauljat, kus läbi võeti kõik muusikapäeva eeskavasse võetud laulud. Eelproovil selgus, et koorijuhid on kohtadel õige hoolast tööd teinud, kuid teha jääb siiski veel kaunis palju. Eriti rohkesti tööd nõuavad veel raskemad laulud, näiteks K. Türrpu uus laul „Eestimaa, mu isamaa“ ja R. Tobiase „Neenia“. Eelproovil saadud juhatused ja näpunäited kergendavad kooridele seda tööd tuntavalt, nii et kõigist puudustest loodetakse muusikapäevaks üle saada. Järgmine eelproov korraldatakse Tüiril, kuhu kutsutakse osavõtma ka Viljandimaalt ülesannud koorid.

Narva-Jõesuu laulupäev.

Narva-Jõesuus korraldatakse tänavu suvel, jaanipäeval, kohalik laulupäev, mille eeskavasse on võetud 10 segakoori laulu, peaaesjalikult VIII üldlaulupeo ja 1924. a. Narva laulupeo eeskavadest. Kulude kokkuhoidmiseks uusi noote ei trükita. Laulupäev korraldatakse vabadesõja mälestussammaste piduliku avamise puhul. Kooride registreerimise viimaseks tähtpäevaks on 15. aprill.

Palamuse kihelkonna laulupäev.

Tänavu suvel korraldatakse Palamusel kihelkonna laulupäev, millest seniste ülesandmiste järele võtab osa 10 laulukoori 275 lauljaga ja 5 pasunakoori 75 mängijaga, seega kokku 350 tegelast. Kuna ülesandmise aeg pole veel lõppenud, võib loota tegelaste arvu suurenemist mõnekümne inimese võrra. Laulupäeva eeskavas on 13 laulu ja nende õppimisega on juba ammu algust tehtud. Laululava ehitatakse Palamuse kiriku lähedale härra Bergi metsa, kus selleks kohane lage-plats olemas. Üldkooride juhatajaks kutsutakse härra J. S i m m Tartust.

Palamuse kirikule uus orel.

Kuna Palamuse kiriku orel on väga vana ja vilets, on siin kavatsusel uue muretsemine. Raskusi teeb aga rahaküsimus, sest hea orel läheb maksma miljonitesse ulatava summa.

Teateid laulukooride tegevusest.

Tallinna Kaarli lauluseltsi 6. aastapäev.

Tallinna Kaarli Lauluselts pühitses 13. skp. oma 6. aastapäeva kontsert-jumalateenistusega Kaarli kirikus, millest võeti kaunis elavalt osa. Koori peategevusalaks on olnud vaimuliku koorilaulu harrastamine, millega on esinetud kirikukontsertidel ja jumalateenistustel. Koori juhatab hra J. Jürgenson, kes möödunud kevadel lõpetas Tallinna konservatooriumi orelklassi. Aastapäeva õhtul oli korraldatud seltsiliikmetele ja kutsutud külalistele omavaheline koosviibimine.

Rombergi „Kellalaul“ tuleb „Estonias“ ettekandele.

Laulu- ja Muusikaseltsi „Põhjala“ segakooril on praegu õppimisel Rombergi „Kellalaul“ (Schilleri sõnadega), mis tuleb aprilli kuul Karl Leinuse juhatusel „Estonia“ kontsertsaalis ettekandele.

Üliõpilaste segakoor

esines 15. skp. „Vanemuises“ korraldatud hõimuõhtul soome, ungari ja eesti lauludega.

New-Yorgi eesti laulukoorid tahavad Eesti Lauljate Liidu liikmeks astuda.

Lauljate Liidu juhatus sai New-Yorgist teateid, et sealsed laulukoorid kavatsesid astuda Eesti Lauljate Liidu liikmeks, et täieõigusliste kaasliigetena kuuluda Eesti lauljaskonna peresse ja sellastena ka osa võtta 1928. a. peetavast 9. üldlaulupeost. Kuna see on L. L. põhikirja järgi võimalik, siis vormilisi takistusi selleks ei ole, millest ka neile teatati.

Palamuse muusikaelust.

Palamusel tegutseb praegu kolm laulukoori: „Palamuse lauluseltsi“ segakoor, mis on suurim kohalikkudest kooridest, „Varbavere“ segakoor, juhataja härra Saar ja „Mõisamaa“ segakoor, juhataja prl. Raudsepp. Harjutusi peetakse peaaesjalikult pühapäeviti ja õppimisel on eestkätt Tartumaa laulupeo ja Palamuse laulupäeva laulud. Läänud aastal oli „Lauluseltsil“ kavatsus ka keelpillide koori asutada, kuid seni seisab see kavatsus teostamata. Asja tähtsuse pärast tuleks küsimus uuesti päevakorrale võtta, sest mängijaid leiduks. —s.

Õisu muusikaelust.

Hilja ajani seisis Õisu muusikaelu täiesti surnud punktil. Alles paar aastat tagasi, mil kohalik algkooli juhataja hra A. Valgemäe siin laulukoori organiseeris, hakkas kasvama ka rahva huvi muusika vastu.

Praegu on Õisu Noorteühingu laulukoor ümbruskonnas üks ainumatest ja võib ütelda ka üks parematest. Laulukooril on kavatsus E. L. Liidu liikmeks astuda, et sellega laulumuusika edendamiseks soodsamad võimalused avaneksid.

Muusikakoori seni veel Õisus pole, kuid noorel keskkooli õpilasel P. Valgemäl on kavatsus siin ligemas tulevikus mängukoori organiseerida, et õisulastel ka oma pillimuusika oleks. P.

Kirjavastused.

P. — Villandis. Ettepanek vastuvõetud. Lehe saadame. Kaastööd palume jätkata.

Mitmele lehelugejale. IX. üldlaulupeo noodiraamatu ilmumisest ja hinnast teatame Muusikalehes, kohe, kui noodiraamat trükki antud.

Eesti Lauljate Liidu „Muusikaleht“ ilmub kaks korda kuus. Toimetuse ja talituse aadress Tallinn, Mõürivahe tän. 18, telef. 5-63. Tellimishind aastas 300 mk., Lauljate Liidu liigetele 250 mk., poolaastas 150 mk., Lauljate Liidu liigetele 125 mk. Üksiknumbri hind 15 mk.

Väljaandja: Eesti Lauljate Liit. — Vastutav toimetaja: Anton Käsemets.
A/S „Ühiselu“ trükk, Tallinn, Pikk uul. 42.